

Doping va salomatlik

SAY NO! TO DOPING

In partnership with WADA

Doping ta'rifi. Antidoping qoidalari.

Butunjahon antidoping kodeksiga (Kodeks) muvofiq doping mazkur Kodeksning 2.1-2.10 moddalarida keltirilgan antidoping qoidalarning bir yoki bir necha qonunbuzarliklarni sodir etish deb ta'riflanadi.

Kodeksda aytilishicha, bunday qoidabuzarliklarga nafaqat ijobiy namunalarni bo'lishi mumkin.

Antidoping qoidalarni buzishga quyidagilar kiradi:

- Doping-sinamada ta'qiqlangan substansiya yoki uning metabolitlari/markerlari mavjudligi.
- Sportchi tomonidan ta'qiqlangan substansiya yoki ta'qiqlangan uslubdan foydalanish yoki foydalanishga urinish.
- Sinama topshirish jarayoniga kelmaslik, bosh tortish yoki rad etish.
- Joylashuv haqidagi ma'lumotni taqdim etish tartibini buzish.
- Har qanday doping-nazoratini tashkil etuvchi jarayonda qalbakilashtirish yoki qalbakilashtirishga urinish.
- Ta'qiqlangan substansiya yoki ta'qiqlangan uslubga ega bo'lish.
- Har qanday ta'qiqlangan substansiya yoki ta'qiqlangan uslubni tarqatish yoki tarqatishga urinish.
- Har qanday sportchiga ta'qiqlangan substansiya yoki ta'qiqlangan uslubni tayinlash yoki tayinlashga urinish.
- Birga qatnashish (yordam, rag'batlantirish, imkon berish, ig'vogarlik, yashirish yoki qasddan ishtirok etishning har qanday turi, bunga antidoping qoidalarni buzish yoki buzishga urinish ham kiradi).
- Ta'qiqlangan hamkorlik (sportchi yoki sportchining har qanday vakili bilan antidoping tashkiloti yurisdiksiyasi ostida bo'lgan boshqa bir shaxsning hamkorligi, mazkur xodimning mashg'ulotlardan chetlatish bo'yicha antidoping tashkiloti yurisdiksiyasiga kirib qolish holati).

Antidoping qoidalarning buzilishi har qanday ishonchli uslubda isbotlanishi mumkin, bunga laboratoriya tadqiqotlari va boshqa – “tahliliy bo'lmagan” dalillarni ham kiritish mumkin.

Dalillar o'z ichiga cheklanmagan holda, “sportchining biologik pasporti” (sportchining biologik parametrlarini uzoq vaqt davomida tahlil qilib borish) tan olish, guvohlarning ko'rsatmasi yoki boshqa turli hujjatli dalillarni olishi mumkin. Butunjahon antidoping kodeksiga muvofiq, har bir sportchi musobaqalarning antidoping qoidalarga amal qilishlari shart, chunki ular musobaqalar o'tkaziladigan sport qoidalari hisoblanadi. Sportchilar ushbu qoidalarni musobaqalarda qatnashish shartlari deb qabul qilishlari va unga bo'ysunishlari shart! Antidoping qoidalarni bilmaganligi uchun sportchi shaxsan javobgarlikni o'z bo'yniga oladi!

Doping vositalarining tasniflanishi

Oxirgi yillarda farmakologiyadan foydalanish muammolari, oddiy vitaminlardan qolib, jiddiy preparatlarga o'tish yosh-o'spirinlar sportiga kirib borishni boshladi. Murabbiylar, sportchilar, shuningdek ota-onalarning o'zlari eng yuqori sport natijalariga erishish maqsadida yosh sportchilarda farmakologik vositalardan fodalaniшни boshladilar. Shu tariqa, yosh sportchining salomatligi sport ko'rsatkichlarini yaxshilash uchun qabul qilayotgan preparatlardan jiddiy zarar ko'rish mumkin. Shu bilan birga ko'rsatilgan preparatlar natijasida yuzaga keladigan oqibatlar, tabiiyki klinik amaliyotda hali o'rganib chiqilmagan va u yosh sportchi sog'lig'iga jiddiy xavf tug'dirishi mumkin.

1. Anabolik steroidlar

Eng xavfli doping vositalar. Professional va xavaskor sportda keng tarqalgan. Preparatlarning ro'yxati yetarlicha katta. Turli qo'llash uslublariga ega. In'eksiya, tabletkaga, plastirlar va b. tarkibi suvli va yog'li asosda bo'ladi.

Steroidlar mushaklarni kuchli va hajmini katta qilishi mumkin, biroq ularni iste'mol qilish oqibati salomatlik uchun juda xavfli.

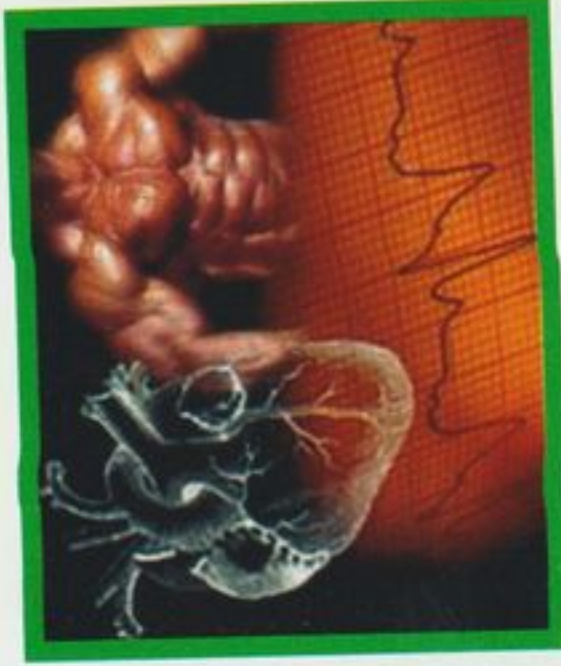
O'spirin yoshda steroidlardan foydalanishning katta xavf ekanligini bilish lozim. Ushbu davrda nafaqat jismoniy, balki jinsiy yetilish ham sodir bo'ladi, steroidlarni qabul qilish esa bu jarayonga ta'sir ko'rsatishi bilan birga, butun umr davomida qoladigan ko'plab shaxsiy xususiyatlarni shakllanishiga ta'sir etadi.

Steroidlarni qabul qiluvchi o'spirinlar tajovuzkor, tez ta'sirchan, vaqti vaqti bilan depressiya yoki eyforiyaga tushib qoluvchi, tez xafa bo'ladigan va tez portlovchi, sabrsiz, jahli tez chiqadigan bo'lib qolishadi.

Steroidlarni qabul qilishda yuzaga keluvchi oqibatlar:

- Ruhiiy qaramlik,
- Tajovuzkorlikning oshishi,
- Kayfiyatning tushib-chiqishi,
- Jigarning kasallanishi,
- Yurak-qon tomirlari tizimining og'riishi,
- Arterial bosimning oshishi,
- Akne,
- Jinsiy qo'shimcha ta'sirlar.

Anabolik steroidlarni qabul qilish natijasida erkaklarda yuzaga keladigan holatlar:

- urug'donlarning qisqarishi
- urug'don ishlab chiqarish kamayishi
- jinsiy mayllikning susayishi

ayollarda:

- ovozning dag'allashishi
- yuz va badanda tuklarni notabiiy ko'payishi
- xayz ko'rish jarayoni va davrining buzilishi

2. O'sish gormoni

O'sish gormoni deb nomlanuvchi atama ham keng tarqalgan. Ushbu gormon yordamida mushaklarning hajmi va kuchi ko'payib borishi, harakat-tayanch apparatining (bo'g'imlar, paylar, mushak pardasi, suyaklar) boshqa unsurlarini mustahkamlash sodir bo'ladi. Biroq, balog'atga yetgan odamning uni iste'mol qilishi qo'l vaoyoqlar hamda turli ichki a'zo to'qimalarining qayta o'sishiga olib keladi, bu esa, tabiiy taqsimlanishning buzilish bilan bog'liq patologiyani (shuningdek, yurak, buyrak, o'pka va boshqa a'zolar tomonidan) keltirib chiqarish mumkin.

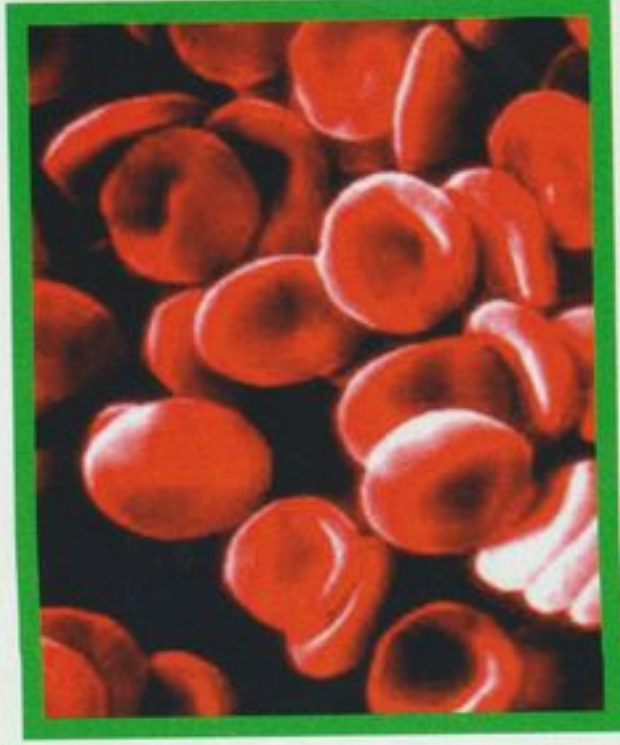

Salomatlikka ta'siri:

- Notabiiy qomat,
- Kuchli bosh og'rig'i,
- Ko'rish qobiliyatining buzilishi,
- Arterial bosimining oshishi va yurak faoliyati yetishmovchiligi rivojining xatari,
- Diabet va saraton,
- Artrit,
- Yurak devorlarining kengayishi,
- Jigar va qalqonsimon bez faoliyatining buzilishi.

3. Eritropoetin

Eritropoetin kabi, bir qarashda ozorsiz bo'lgan doping preparati ham inson organizmiga kam bo'lmagan zarar keltirishi mumkin. Tibbiyotda eritropoetz tushunchasi ostida kletkalarga kislorod yetkazib berish funksiyasini bajaruvchi yetuk eritrotsitlarning shakllanishi tushiniladi. Yuqori dozada qabul qilingan kislorodlar natijasida energetik faollik, demakki organizmning chidamliligi keskin oshadi. Biroq qizil ilikni (aynan shu yerda eritrotsitlar "vujudga keladi") doimiy kuchaytirish vaqt o'tishi bilan yemirilishga va qon patologiyasiga olib kelishi mumkin. Bundan tashqari qizil qon hujayralarining oshirilgan hajmi qonni quyuqlashtiradi, ya'ni qon tomirlarining, shuningdek yurak va miya qon tomirlarining turli torayishlari paydo bo'lish xatarini kuchaytiradi (bu esa tegishlicha infarkt yoki insult bilan xavf soladi).

4. Stimulyatorlar

Stimulyatorlar ham sportchilar qabul qilishi uchun ta'qiqlangan moddalar hisoblanadi. Stimulyatorlar organizm faoliyatini yoki uning ayrim tizimlarini kuchaytiradi. Ushbu vositalar guruhi musobaqalar o'tkazish vaqtida ta'qiqlanadi. Chunki ushbu vositalarning ta'sir kuchi qisqa vaqt ichida samara beradi. Stimullovchi preparatlar markaziy va periferik asab tizimiga ta'sir qiladi.

Stimulyatorlarni qo'llash quyidagi oqibatlarni keltirib chiqarishi mumkin:

- bezovtalik va tajovuzkorlik;
- chanqoqlik;
- vazn yo'qotilishi;
- organizmning termoregulyaciya tizimining buzilishi;
- aritmiya;
- qon bosimining oshishi;
- insult xatarining oshishi.

Ushbu vositalarning aksariyati shamollashga qarshi preparatlar tarkibiga kiradi. Masalan, mazkur vositalar burun spreylari, quloq va ko'z tomchilari tarkibiga kiradi. Shuning uchun sportchi har qanday dori iste'mol qilishdan avval unda ta'qiqlangan modda bor-yo'qligini tekshirish kerak.

Stimulyatorlar keltirib chiqarishi mumkin:

- Titroq va tremor;
- Harakatni boshqarish bilan bog'liq muammolar;
- Yurak faoliyatining tezlashishi;
- Keyinchalik kollaps bilan bog'liq oftob urishi va ayrim hollarda o'limga olib borishi;
- Qaramlikni keltirib chiqarishi va ruhiy xastalanish.

5. Kannabinoidlar

Sportchilar tomonidan antidoping qoidalarini buzilishi bilan bog'liq preparatlarining yorqin namunalaridan biri bo'lgan kannabinoidlar hisoblanadi.

Kannabinoidlar quyidagicha bo'ladi: tabiiy (masalan, kannabis, nasha bo'lmagan marixuana); yoki sintetik delta-9-tetragidrokannabinol; kannabimimetiklar, masalan «Srise».

Nasha (marixuana) 400 dan ortiq kimyoviy vositalardan iborat tarkibga ega bo'lishiga qaramay, zehnga ta'sir etuvchi asosiy faol ingredientiyenti delta-9-tetragidrokannabinol hisoblanadi – TGK deb nomlanadi. TGK yog' to'qimalari hamda miya, jinsiy a'zolar, qora taloq va o'pka kabi ichki a'zolarida to'planadi. TGKning aksariyat konsentratsiyalari miyaning harakatni, o'qitish va xotirani boshqarishga mas'ul maydonlarida kuzatilgan.

Aksariyat chekiluvchi aralashmalar tarkibida tabiiy kannabinoidlar ta'sir kuchidan ko'ra ko'proq kuchga ega sintetik kannabinoidlar mavjud. Birinchi navbatda chekiluvchi aralashmalarining ta'siri ruxiyatni o'zgartirishga yo'naltiriladi, biroq insonning jismoniy salomatligiga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi. Umumiy nobud qiluvchi oqibatlaridan tashqari sintetik kannabinoidlar o'rganuvchanlik va keyinchalik qaramlik faoliyatini kuchaytiradi. Spice («spice» — zirovar, xushta'mlilik) — kimyoviy vositalar surilgan o't shaklida sotuvga chiqarilgan sintetik chekiladigan aralashma brendlaridan biri. Hozirgi vaqtda sintetik kannabinoidlar Spicing amaldagi vositalari hisoblanadi.

Kannabinoidlar haqida bilish zarur bo'lgan narsalar: tabiiysi (masalan, kannabis, nasha va marixuana) yoki sintetik delta-9-tetragidrokannabinol (TGK) va kannabimimetiklar, masalan, Spice, JWH-O18, JWH-O73, HU-210 – XADAning (S8 klassidagi) "Ta'qiqlangan substansiya va uslublar Ro'yxatiga" kiradi va musobaqa davrida ta'qiqlanadi.

Muammo shundaki, musobaqadan tashqari vaqtda, Butunjahon antidoping kodeksiga ko'ra, narkotiklar (S7 klassidagi) va kannabinoidlar ta'qiqlanmaydi. Biroq, birinchidan, musobaqadan tashqari vaqtda iste'mol qilingan narkotik moddalar organizmdan uzoq vaqt chiqqanligi bois musobaqa davrida aniqlanishi mumkin. Bu esa antidoping qoidalarining buzilishi hisoblanadi! Ikkinchidan, musobaqadan tashqari vaqtda kannabinoidlar iste'mol qilish (musobaqa davrida ham!) sportchi tomonidan sport tartibi buziladi. Bu esa, o'z o'zidan intizom buzilgani uchun jazolanishga olib keladi. Bundan tashqari, kannabinoidlarni sotib olish va saqlash – jinoiy javobgarlikka olib kelishini unutmashlik kerak.

6. Nosvoy

Hozirda nosvoy, 18 yoshga to'lgan shaxslargagina sotib olishga ruxsat etilgan sigaret va spirtli ichimliklarga nisbatan topilishi oson bo'lgan vositaga aylandi. Bundan tashqari u arzonligi bilan ham ajralib turadi – uning narxi sigaret dan ham arzon. Nosvoyning asosiy tarkibiy qismi oddiy maxorka yoki tamaki hisoblanadi. Avval tamakiga o'xshash "nos" deb nomlanuvchi o'simlikdan foydalanilgan bo'lib, keyinchalik ushbu vosita shu nom bilan atalgan. Tamakidan tashqari nos tarkibiga so'ndirilgan oxak yoki quruq spirt, turli o'simliklarning kuli, tuya tezagi yoki tovuq axlati aralashmasi, ayrim hollarda moy qo'shiladi. Ushbu vosita tarkibining o'zi insonni jirkantiradi. O'rni kelganda bir tafsilot. Tovuuq axlati polizga solinishida avvaldan suvga aralashtiriladi, chunki o'zini solsa o'simlik ildizini kuydirib zarar keltirishi mumkin. Nosvoy tarkibiga esa tovuq axlati hech qanday aralashmasiz, boricha qo'shiladi.

Nosvoyni uzoq vaqt iste'mol qilish insonda qayd qilish, bosh og'rig'i, oshqozon buzilishi keltirib chiqaradi va lablarda qavariqlar, yaralar paydo qiladi. Shunga e'tibor berish zarurki, nosvoy chekuvchilar tajangligi, bir xil bo'lmagan xarakter bilan ajralib turadi. Ular o'zlarini qo'pol tutishlari, o'qituvchi, murabbiy yoki ota-onaga nisbatan surbetlik qilishlari mumkin.

Nosvoyni ko'proq sotish uchun uning tarkibiga nasha yoki boshqa narkotik moddalar ham aralashtiriladi. Shu tariqa, sekin-asta "beozor" nosvoyga ko'nikib keyinchalik boshqa narkotiklarga o'tish extimoli kuchayadi.

7. Sportdagi biologik-faol qo'shimchalar

Biologik-faol qo'shimchalar (keyinchalik – BFQ) ovqatga qo'shiladigan qo'shimchalar xolos, ular dori vositalari emas, aksincha zarar yetkazmaslik talab etiladigan qo'shimcha ozuqa. Biroq hozirgi vaqtda BFQlar va sportchilar uchun ozuqalar o'ziga yarasha tijoriy shov-shuvlarni boshdan kechirayapti. Shunday kompaniyalar paydo bo'layaptiki, ular mahsulot sifatidan iqtisod qilib kam xarjli, lekin katta foyda ko'rish ilinjida. Hududiy antidoping tashkilotlari biologiki-faol qo'shimchalarni qabul qilishni sportchilar bilan bir qatorda fitness klublarda shug'ullanuvchilarga ham tavsiya qilmaydi, ko'p hollarda ularning tarkibida mazkur vosita qadog'ida ko'rsatilmagan va ta'qiqlangan substansiyalar aniqlanmoqda.

Turli qo'shimchani iste'mol qilishdan oldin, avval bu haqiqatdan ham zarurmi va sport kar'erasi va salomatlikka zarar keltiruvchi xatari yo'qligiga ishonch hosil qilish kerak. Shuni esda tutish lozimki, 70 foizgacha sport ozuqalari mahsulotlarini qalbaki mahsulotlar tashkil qiladi. Ularning tarkibida sportda ta'qiqlangan anabolik steroidlar, psixostimulyatorlar, peshob xaydaydigan va boshqa moddalar bo'lishi mumkin. Ayniqsa internet orqali olinadigan sport ozuqalari mahsulotlaridan ehtiyot bo'lish lozim. Ko'plab davlatlarda bunday mahsulotlarni ishlab chiqarish hukumat tomonidan nazorat ostiga olinmagan. Bu esa, preparat tarkibidan o'rni olgan ingredientlar uning qadoq qutisida ko'rsatilgan moddalarga muvofiq kelmasligi, hatto antidoping qoidalari bilan ta'qiqlangan bo'lishi mumkin.

Doping-nazoratning ijobiy natijalarining ahamiyatli sifatsiz BFLardan foydalanishni aniqlash hisoblanadi.

Biologik-faol qo'shimchalar va sport ozuqalariga shifokor tavsiyasiz mustaqil foydalaniladigan universal vosita sifatida qaramaslik lozim. Bu salomatlik va sport kar'erasi uchun xavfli bo'lishi mumkin.

8. Energetik ichimliklar

Energetik ichimliklar, yoki energetiklar – tetiklashtiruvchi kuchga ega alkogolsiz ichimliklar, asosan energetik ichimlik sport bilan shug'ullanuvchilar va yoshlar orasida keng tarqalgan.

Energetik ichimlikning yuqori darajada ommalashgan muvaffaqiyatli marketing strategiyasi bilan izohlanadi. Reklama kompaniyalar iste'molchilarga “energiya shiddati” jismoniy va aqliy kuchning ko'payishini va'da qiladilar. Ishlab chiqaruvchi kompaniyalar yirik sport musobaqalariga homiylik qilishadi. Shu tariqa, energetiklarni iste'mol qilishni asosan sport va harakatda yurgan faol hayot kechiruvchi yoshlar bilan bog'lashadi. Biroq shu kabi ichimliklarning energetik samarasi – xom hayol, chunki energetiklar organizmning zaxiralardan foydalanib, ular energiya manbaasi hisoblanmaydi. Ishlab chiqaruvchi chidamlilikni oshirish va sport natijalarini yaxshilashga va'da beradi, shu bilan birga amaldagi ingrediyentlar – bu kofein va/yoki ularga o'xshash moddalar (taurin, glyukoronolaktin va b.), shakar, o'simlik ekstraktlari. Ularning faoliyati, bu faqat vaqtincha yurak ritmini tezlashtirish, qon bosimini oshirish va organizmda chanqoqlikni oshirishdan iborat.

Ularni iste'mol qilishdagi xavfli jihati shundaki, aksariyat yoshlar uni alkogol bilan vaqtda ichishidir, masalan, kokteyl “aroq-energetik” –bu organizm faoliyatiga jiddiy zarba. Kokteyl tarkibidagi kofeyning haddan ortiq dozasi odamda mastlik xissini kamaytiradi va natijada alkogolni ortiqcha xajmda iste'mol qilishga olib keladi, bu esa, alkogolli zaxarlanish xatarini 3 barobariga oshiradi. Energetiklarni alkogol bilan birga ichish mastlik xissini kamaytiradi, mastlikni emas!

Energetik ichimliklar, hatto ular sport ichimligi sifatida sotilsa ham, sport bilan shug'ullanish vaqtida iste'mol qilish tavsiya etilmaydi. Ular chanqoqni bosmaydi – aksincha, ular mashg'ulotgacha, mashg'ulot davomida yoki keyinchalik iste'mol qilish organizmning suvsizlanishini ta'minlaydi. Shuningdek, energetik ichimlikni muntazam jismoniy shug'ullanish vaqtida iste'mol qilish yurak qon tomirlarida muammo keltirib chiqarishi mumkin.

Energetik ichimliklarni haddan ortiq iste'mol qilish quyidagilarni keltirib chiqarishi mumkin: jizzakilik, yurakning tez urishi, uyqusizlik, depressiya, kayfiyatning tez o'zgarishi va xakozo. Energetik ichimlik tarkibidagi shakar moddasining ko'pligi bois (har 250 ml.ga 9 bo'lak shakar to'g'ri keladi, solishtirish uchun oddiy gazlangan ichimlikning shunday miqdorida 6 bo'lak shakar bor) uni iste'mol qilish bir qator muammolarni keltirib chiqaradi: tish emalini yemirilishi, ortiqcha vazn yig'ilishi, ichak faoliyatining buzilishi, qabziyatning

kuchayishi, oshqozonda sanchiqqlar, allergik kasalliklar, modda almashinuvining buzilishi, jigarning shishi, qandli diabet. Shuningdek, energetikning tarkibiga kiruvchi katta miqdorda kofein narkotiklarga o'xshab qaramlikni keltirib chiqaradi. Kofeyni bir kilogramm vaznga 150 mg dozirovkada bir martalik iste'mol qilish – o'limga olib keladi. O'rtacha 250 mg hajmdagi bir banka energetik 80 mg kofeinga ega. Biroq, aksariyat energetiklar 500 mg hajmdagi bankalarda sotiladi va shunga muvofiq ularning tarkibida 160 mg kofein bo'ladi.

“Ta'qiqlangan substansiya va uslublar ro'yxati” Xalqaro Standartlari

Ta'qiqlangan substansiya va uslublar ro'yxati mavjud (keyinchalik –Ro'yxat) – Butunjahon antidoping agentligi (BADA) tomonidan tuzilgan ta'qiqlangan substansiya va uslublar ro'yxati.

BADAning ta'qiqlangan ro'yxatida sportda ta'qiqlangan substansiya va uslublar ro'yxati keltiriladi.

BADA vaqti-vaqti bilan, bir yilda kamida bir marta mazkur Ro'yxatni yangilaydi. Yangilangan Ro'yxat, tabiiyki har yilning 1 yanvaridan kuchga kiradi va BADA saytida bir necha oy oldin ko'rish mumkin bo'ladi.

Ta'qiqlangan Ro'yxatni uchta asosiy guruhlarga bo'lish mumkin:

1. Doimiy ta'qiqlangan substansiya va uslublar, musobaqa paytida bo'lganidek musobaqadan tashqari paytda ham ta'qiqlanadi (iste'mol qilish mumkin bo'lmagan substansiyalar: anabolic steroidlar, peptidli gormonlar, o'sish holati va shunga o'xshash substansiyalar, beta-2-agonistlar, gormonalantagonistlar va modulyatorlar, diuretiklar va boshqa maskirovkalangan agentlar, qonli doping, kimyoviy va fizik manipulyatsiyalar, genli doping).

2. Faqat musobaqa davrida ta'qiqlangan (stimulyatorlar, kannabinooidlar, glyukokortikosteroidlar).

3. Sportning alohida turlarida ta'qiqlangan (alkogol va beta-blokatorlar).

Ta'qiqlangan substansiya va uslublar Ro'yxatining amaldagi matnidan BADAning quyidagi saytida tanishishingiz mumkin: <https://www.wada-ama.org/en/resources/science-medicine/prohibited-list>

TA'QIQLANGAN VOSITALARDAN TERAPEVTIK FOYDALANISH

Terapevtik foydalanish bo'yicha Xalqaro standartlarga muvofiq sportchi tegishli antidoping tashkiloti tomonidan terapevtik foydalanish bo'yicha mazkur Qo'mitaning yoki xalqaro federatsiyaning ruxsati bilan Ta'qiqlagan Ro'yxatdagi vosita va uslublardan foydalanish huquqiga ega.

Sportchi davolanish huquqiga ega!

Agar Sizing salomatlik holatingiz Ta'qiqlangan ro'yxatdagi substansiya va uslublardan foydalanishni talab etsa, Butunjahon antidoping kodeksiga muvofiq ulardan terapevtik maqsadda foydalanish (TF)ga Ruxsatnoma olish muhim.

Tfga ruxsatnoma quyidagilarni ta'minlaydi:

- Ta'qiqlangan substansiya va uslublar bilan rasman tasdiqlangan kasallikni davolashda foydalanish huquqini;
- TFda ko'rsatilgan ta'qiqlangan substansiya va uslublar tayinlash yoki namunalarda foydalangalik uchun ta'qiqlardan himoyalash.

TFNI OLISH UCHUN MEZONLAR:

- Agar ta'qiqlangan substansiya va uslublarni qo'llamaslik sog'liqni yomonlashuviga olib kelsa;
- Agar qo'llash sport natijasini yaxshilashga ta'sir ko'rsatmasa;
- Agar ta'qiqlangan moddalar qatoridan joy olmagan ta'siri o'xshash boshqa dori-darmon topilmasa;
- Agar foydalanish zarurati, ulardan foydalanish ta'qiqlangan vaqtda substansiya va uslubdan foydalanish avvalgi foydalanish oqibati bo'lmasa.

TFGA RASMIY TALAB QANDAY?

Tfga ruxsatnoma olish uchun sportchi TFga rasmiy talabni tegishli tashkilotga to'g'ri rasmiylashtirib taqdim etishi kerak.

Tfga rasmiy talabda quyidagilar ko'rsatiladi:

Sportchi haqida ma'lumot:

- Familiyasi va ismi, jinsi;
- Bog'lanish ma'lumotlari;
- Sport turi/intizomi;
- Sportchining darajasi (xalqaro yoki milliy federatsiyaga taalluqliligi);
- Jismoniy imkoniyatlari cheklangan sportchiligi.

Tibbiy ma'lumot:

- To'liq tashxis;
- Ta'qiqlangan substansiya va uslubdan foydalanish uchun asos.

Tibbiy tafsilotlar:

- Ta'qiqlangan substansiyaning patentlanmagan nomi;
- dozirovka;
- iste'mol qilishning davomiyligi, uslubi takrorlanishi;
- laboratoriya va klinik tadqiqotlar natijasi;
- mazkur surovnomaga tegishli rentgen va boshqa suratlar va grafiklar.

Rasmiy talabnomaga ilova etish zarur:

- shifokor deklaratsiyasi, ta'qiqlangan substansiya va uslubni qo'llash zarurati tasdiqlovchi hamda familiyasi, tibbiy sohasi, shifokor ma'lumotlari, shifokor tomonidan imzolangan tibbiy ma'lumot bilan tasdiqlangan bo'lishi;
- avvalgi rasmiy talablar, agar undaylari bo'lsa;
- sportchi deklaratsiyasi TF bo'yicha Komissiya va boshqa mas'ul shaxslar tomonidan uning shaxsiy tibbiy ma'lumotlarini ko'rib chiqishiga ruxsat beruvchi. Sportchi TFga rasmiy talabnoma bo'yicha barcha hujjatlarning nusxalarini saqlash kerak. TFga rasmiy talabnoma berishdagi barcha sarf xarajatlar sportchi tomonidan qoplanadi.

TFGA TAQDIM ETILADIGAN RASMIY TALABNING MUDDATI:

TFga rasmiy talab ta'qiqlangan substansiya va uslubni qo'llash zarurati tug'ilgan qisqa vaqtga beriladi, lekin qo'llashdan avval. Faqat musobaqa darida ta'qiqlangan substansiya va uslub uchun TF talabnomasi musobaqalardan 30 kun oldin topshiriladi.

TFGA RASMIY TALABNOMA BO'YICHA QAROR:

- TF bo'yicha Komissiya talabnomani olgan kundan boshlab 21 kun qabul qiladi;
- Sportchiga yozma ravishda xabar beriladi va ADAMS tizimida ro'yxatga olinadi;
- TF berishga rad javobi berish, asosli sabab bilan ko'rsatilishi kerak. Sportchi TFK qarori bilan rozi bo'lmasa tegishli apellyatsiya organlariga qayta murojaat etish huquqiga ega.

BADA har qanday TFni ko'rib chiqish huquqiga ega. BADA qarorini apellyatsiyagaberish Lazama shahridagi arbitraj sudi orqali amalga oshiriladi.

TFGA QARORNI KIM CHIQRADI?

Milliy darajadagi sportchilar uchun TF Qarorini Milliy antidoping tashkiloti yoki Hududiy antidoping tashkiloti chiqaradi. Rasmiy talab tasdiqlangan shaklga muvofiq rasmiylashtiriladi va TF bo'yicha Komissiya (TFK) tomonidan ko'rib chiqiladi. TFga ruxsatnoma unda ko'rsatilgan muddatga amal qiladi va ko'rsatilgan substansiya va uslubga qat'iy belgilangan dozada foydalanish talab etiladi. U TF berilgan tashkilot tomonidan talab va shartlar bajarilmagan holatda muddati tugagungiga qadar chaqirib olinishi mumkin. Xalqaro Federatsiya (XF) xalqaro darajadagi sportchilar uchun (XF aniqlashi bo'yicha), XFning Ro'yxatdan o'tgan pul testiga kiruvchi sportchilar yoki xalqaro musobaqalarda ishtirok etuvchi sportchilar uchun TFga ruxsatnoma beradi. TFga rasmiy talab XFning talabnoma shakli bo'yicha yoki ADAMS tizimi orqali rasmiylashtiriladi.

Yirik sport tadbirining tashkilotchisi

Agar ta'qiqlangan substansiya va uslubning qo'llanilishi yirik sport musobaqalarida kerak bo'lsa (masalan, Olimpiya o'yinlari, jahon chempionatlari, Osiyo o'yinlari va b.) unda TFga ruxsatnomani yirik sport tadbiri Tashkilotchisi tomonidan beriladi.

RETROAKTIV TF

Favqulotda vaziyatlarda sportchi TFga ruxsatnomani ta'qiqlangan substansiya va uslubdan foydalanib bo'lgandan keyin olishi mumkin. Retroaktiv TF quyidagi holatlarda berilishi mumkin:

- Kechiktirib bo'lmaydigan tibbiy yordam berishda yoki sog'liqning keskin yomonlashuvi paytida; yoki
- Sportchida ariza topshirish uchun yetarli vaqt va kuch bo'lmaganda, TFKda esa uni ko'rib chiqish imkoniyat bo'lmagan holatlarda.

Retroaktiv TFni rasmiylashtirish uchun sportchida TF beriladigan shartlarga muvofiq tasdiqlovchi to'liq tibbiy hujjatlar bo'lishi shart.

DIQQAT!

Sportchi doping-nazorat jarayonidan o'tayotganida TFga Ruxsatnoma nusxasini taqdim etishi shart.

